

УДК 711.4-112

Свобода Д.Г.,
Київський національний університет будівництва та архітектури

ДАВНІ ІДЕАЛЬНІ МІСТА, ЯК ПЕРША СПРОБА НАЛАГОДИТИ ТРУДОВІ ЗВ'ЯЗКИ МІСТА

Розглядаються основні теорії формування трудових зв'язків давніх ідеальних міст.

Ключові слова: ідеальні міста; трудові зв'язки у місті; трудові вузли.

Постановка проблеми.

Містобудівники все частіше стикаються з проблемою гармонійного поєднання всіх елементів міста, включаючи трудові зв'язки, на різних територіальних рівнях.

Адже сьогодні міські трудові зв'язки функціонують за принципами:

- зручності, транспортної доступності;
- матеріальної зацікавленості;
- престижності.

Це призводить до порушення балансу міських зв'язків. Як наслідок: транспортні затори, втрати часу на переміщення до місць прикладання праці, тощо.

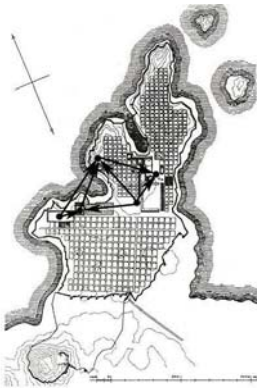
Тому є проблемою визначити необхідність включення нових трудових вузлів в міський простір, аби створити комфортне середовище для населення. Проблеми трудових зв'язків простежуються з далеких часів з появою давніх міст.

Виклад основного матеріалу дослідження.

За *Аристотелем, Гіпподам (Мал.1.)*, який жив у 498 до н.е. — 408 до н.е, був першим, хто заклав основи міського планування. Гіпподам вивчив функціональні проблеми міст і пов'язав їх з системами державного управління. План міста нагадував шахову дошку, де все підпорядковувалось симетрії і геометрії. Всі основні та важливі центри вже тоді формували систему трудових зв'язків. Цей план набув популярності, і за схемою Гіпподама проектували інші грецькі міста.

За міськими інноваціями у містах *Гіпподама* слідував і філософ *Платон(Мал.2.)* (427—347 рр. до н. е.). Він перейняв ідеї у Гіпподама і відобразив їх у своїй праці «Держава». Ідеальне місто Платона поділене на 12 частин, в ньому - прямі вулиці, заокруглені площі, ошатні будинки, схожі один на одного, чітко виражені об'єкти прикладання праці(ринок, порт, та інш.).

Всі античні міста, як правило, мали – ядро, яке мало основні трудові вузли - священну ділянку - акрополь, тут знаходились храми, які розміщалися на скелях або вершинах укріпленого пагорба. Біля підніжжя акрополя, який служив цитаделлю для населення міста, будувалися первинні житлові квартали - так зване нижнє місто з торговою площею(ще один вузол) та іншими громадськими спорудами. Місто захищало стіни по всьому периметру. Як правило, грецькі міста мали, нерегулярне, вільне планування, підпорядковані розташуванню акрополя і природному рельєфу місцевості. Тобто зодчі намагалися взаємодіяти з природою. Тому не дивно, що плани Гіпподама, були достатньо гармонійними для міського середовища. Саме звідси починається первинна ера містобудування: місто-людина-природа, до цього це було лише людина-природа.

Мал.1. м. Мілет

Мал.2. Ідеальне місто за Платоном

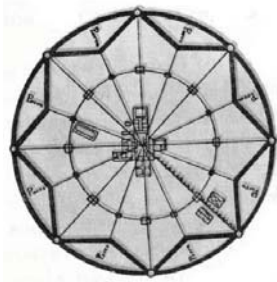
Розробляли ідеї ідеальних міст і архітектори Італії. Серед них **Філарете(Мал.3.)** (бл. 1400 — 1467)У своєму «Трактаті про архітектуру» він описує два ідеальні міста - Плузіяполіс та Сфорцинду.

План міста Сфорцинда сильно контрастував з середньовічним, плутаним розплануванням Флоренції, Риму, Мілану. В його основі лежить симетрія, ясність, ідеальні геометричні фігури. В добу Відродження ідеальних міст не будували, але ідея не була втрачена і була успадкована архітекторами північної Італії в нову добу. Сам трактат Філарете не був надрукованим. Але його копіювали, і в рукописах він дійшов до 19 століття. У 1894 р. його надрукували. **Леонардо-да-Вінчі** створив ідею, яка полягала у створенні дворівневого міста: верхній рівень був призначений для пішохідних і наземних доріг, а нижній -

для пов'язаних з підвалами будинків тунелів і каналів, по яких рухається вантажний транспорт.

Комуна «Фаланстер» *Шарля Фур'є* (1772-1837) насправді, була не містом, а мережею невеликих самодостатніх громад, рівномірно розподілених по території держави.

Ідеальне промислове місто *Клода-Нікола Леду* (Мал.3.) має напівкруглий план і являє собою вузол торговельних і дорожніх комунікацій. Його місто уособлює ідею автономних споруд, «вільний союз самостійних блоків». Він включає гарматну майстерню, ринок, цехи і будинки ремісників як окремі трудові вузли.

Мал.3. Сфорцинда Філаретте

Мал.4. Ідеальне промислове місто
Клода-Нікола Леду

Такими були найяскравіші приклади ідеальних міст-утопій. Ці міста або проекти в людській уяві дають нам можливість казати про те що людина це соціальна істота, яка реалізує себе в соціальних відносинах. Ми бачимо, що всі основні трудові вузли цих міст тяжіють до адміністративних центрів. Відокремлюючи місце праці та житлове середовище, міські жителі вже у той час створювали трудові зв'язки. Як бачимо, навколишнє середовище, образ і організм міста мали взаємний вплив один на одного. Просторове формування міст завжди було під впливом передусім природних умов, економічних можливостей, функціональних та соціальних потреб та творчих здібностей людей.

Висновки.

В теперішній час формування міського простору невіддільне від вирішення його оптимального функціонування і соціальної структури.

Основна просторова сегментація міста формується завдяки взаємному функціонуванню міського організму і, враховуючи поступовий розвиток міста, вимог відмінних видів середовища, його функцій, і соціальних потреб.

Сьогодні ми також бачимо тяжіння трудових вузлів до найбільш привабливих та економічно вигідних територій міста. Але якщо брати старі часи, територія міст підпорядковувалась строгій соціальній ієрархії. Сьогодні ж трудові вузли знаходяться хаотично по всіх територіях існуючого міста. Було б утопічно казати, що треба чітко окреслити зони трудової активності, у даний час було б доцільно грамотно використовувати «вільні» або «компенсаційні» території міста, робити включення трудових вузлів, не руйнуючи планувальну структуру міста, що вже склалося. Ми можемо сьогодні вигідно для себе використовувати досвід ідеальних міст для вивчення соціально-містобудівних аспектів трудових зв'язків міста.

Список використаних джерел:

1. Платон. Держава. — К., 2000. — 355 с.
2. Гутнов А., Глызычев В. 'Мир архитектуры' - Москва: Молодая гвардия, 1990. - С352
3. Гольдштейн А.Ф. 'Зодчество' - Москва: Просвещение, 1979 - С. 415
4. Плешкановська А.М. Функціонально-планувальна організація використання міських територій. – Київ: Інститут урбаністики, 2005 р. – 190 с.
5. Сингаївська О.І. Містобудівна графіка. – К.:НДІТІАМ,1998. – 176 с.
6. Фильваров Г.Й. – Методические вопросы оптимизации функционально-пространственной структуре систем населенні мест. – Дисертация. – К.: – 1979 г. – 198 с.

Аннотация

В статье рассматриваются основные теории формирования трудовых связей древних идеальных городов.

Ключевые слова: идеальные города; трудовые связи в городе; трудовые узлы.

Summary

The article describes the basic theory of the formation of labor connections of the ancient ideal cities.

Key words: ideal cities, labor connections to the city; labor nodes.